

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrust (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsumenetlus”

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Raportöör: **Reine-Claude Mader**

Euroopa Parlament otsustas 9. detsembril 2013 ja nõukogu otsustas 16. detsembril 2013 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrust (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsumenetlus”

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 11. märtsil 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 497. istungjärgul 25.–26. märtsil 2014 (25. märtsi 2014. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 128, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab teadmiseks määruse ettepanekut, mis peab lihtsustama õiguskaitse kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral ja selle kaudu aitama suurendada piiriülest kaubandust.

1.2 Komitee toetab menetluse kohaldamisala laiendamist, tõstes ülempiiri 10 000 eurole ja laiendades piiriülese vaidluse mõistet, võimaldades tarbijatele ja VKEdele ulatuslikumat juurdepääsu menetlusele.

1.3 Komitee kiidab heaks menetluse eest tasutavate kohtulõivude ülempiiri kehtestamise määru, kuna need kulud kujutavad endast tarbijate ja VKEde jaoks tõelist takistust menetluse algatamisel. Samas soovib aga määratleda selgelt kohtulõivude mõiste, et muuta kõnealune meede tõhusaks.

1.4 Märgeb rahuloluga, et määruse kohaselt jääb langetatud otsus täidetavaks ilma täidetavaks tunnistamise vajaduseta kohtuotsuse täitmise liikmesriigis.

1.5 Komitee leiab, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse edukus sõltub mitte ainult ülempiiri tõstmisest, vaid ka sellega kaasnevate formaalsuste lihtsustamisest ja nende täitmise hõlbustamisest.

1.6 Komitee rõhutab komisjoni soovi toetada uute tehnoloogiate kasutamist, hoolimata sellest, et see on uus suund, mis eirab seni tugevalt juurdunud tavaid ja mõjutab kohtute toimimist ja kuigi näib, et seda on keeruline rakendada kõigis kohalikes kohtutes.

1.7 Samas leiab komitee, et toetada tuleb kõiki vahendeid, mis võimaldavad lihtsustada poolte täidetavaid formaalsusi, tingimusel, et need ei ohusta poolte kaitseõiguse kasutust ega kõigi liikmesriikide tunnustatud tsiviilmenetlusõiguse aluspõhimõtete kohaldamist. Samuti kardab komitee, et nende meetmete kehtestamine ilma eelneva tagatiseta nende tõhususe suhtes võib õhnestada õigussüsteemi usaldusväärsust ja viia selleni, et loodavat süsteemi ei kasutata. Komitee märgeb, et kõnealuseid tehnoloogiaid kasutatakse poolte suhtes üksnes nende nõusolekul ning väljendab selle üle oma heameelt.

1.8 Komitee soovib seetõttu teada, millised õiguskaitsevahendid on kättesaadavad väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames.

1.9 Komitee rõhutab samuti vajadust tagada valysus kohtumenetlusega seonduva elektroonilise teabevahetuse turvalisuse ja konfidentsiaalsuse seisukohast.

1.10 Sellega seoses rõhutab komitee vajadust tagada tarbijatele ja VKEdele abi kogu menetluse käigus, seda enam, et puudub kohustus kasutada advokaati, mistõttu tuleks selle ülesande täitmiseks teha kättesaadavaks vahendid, eelkõige rahalised vahendid.

1.11 Siinkohal leiab komitee, et kõnealuses küsimuses kogemusi omavatel tarbijate ühendustel, Euroopa tarbijakeskustel ja kutseliitudel võib olla positiivne roll sellise tugiteenuse osutamisel ja kõnealuse menetluse olemasolust teavitamisel.

1.12 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhib tähelepanu asjaolule, et taotletud eesmärki toetada väiksemate kohtuvaidluste menetlust on võimalik saavutada üksnes siis, kui asjakohast teavet selle olemasolu kohta levitavad eri osalejad, kohtud ja õigusharidust andvad asutused⁽¹⁾

1.13 Komitee leiab lisaks sellele, et menetluse tõhusus nõuab selgete, kõigi poolt mõistetavate vormide kasutamist. Poolte riigikeele kasutamine, sealhulgas menetluse käigus, ning eelkõige kohtuistungil, on üks oluline tingimus. See nõudmine ei tohi piirduda üksnes standardvormide tõlkimisega, vastasel korral on oht sattuda vastuollu Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48 tunnustatud tõhusa õiguskaitsevahendi ja kaitseõiguse tagamise põhimõtetega.

1.14 Komitee rõhutab, et subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte käsitlemine panustab asjakohaselt arutelusse ELi ühishagi loomise kohta.

2. Sissejuhatus

2.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on tulla kodanikele, tarbijatele ja VKEdele lähemale, et lihtsustada nende juurdepääsu õiguskaitsele ja suurendada nende usaldust siseturu pakutavate võimaluste vastu.

2.2 Ettepanek kuulub kaheteistkümne konkreetse meetme hulka, mis sisalduvad teises aruandes ELi kodakondsuse kohta, mille eesmärk on abistada Euroopa kodanikke oma õiguste kasutamisel, nt piiriüleste ostudega seonduvate vaidluste lahendamisel.

2.3 Euroopa tarbijakaitse tegevuskavas nagu Euroopa väikeettevõtlusalgatuses „Small Business Act” soovitatakse samuti kõnealust algatust, et parandada tarbijate ja VKEde õiguste kaitset.

2.4 Tänu kogemustele, mis saadi pärast määruse (EÜ) nr 861/2007⁽²⁾ jõustumist lisaks tavapärastele riiklike nõuete sissenõudmise menetlustele, ning pärast mitmeid konsulteerimisi, teeb komisjon ettepaneku lihtsustada kõnealust menetlust veelgi, et muuta see vähem kulukaks ning kohandada seda paremini tarbijate ning VKEde vajadustele.

2.5 Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, mis loodi määrusega (EÜ) nr 861/2007 hõlmab järgmisi põhipunkte:

- seda kohandatakse piiriüleste vaidluste korral, mille väärtus ei ületa 2 000 eurot nõude esitamise hetkel;
- taotluse esitaja peab kasutama tüüpvormi A ning saatma selle pädevale kohtule posti või muude sobivate sidevahendite abil, kooskõlas selle liikmesriigi õigusega, kus menetlus on algatatud;
- vorm, mis sisaldab tõendite kirjeldust ja vajaduse korral tõendavaid dokumente;
- menetlus on põhimõtteliselt kirjalik, va juhul, kui kohtunik otsustab teisiti;
- poolte esindamine on võimalik kuid mitte kohustuslik;
- kohus peab põhimõtteliselt tegema otsuse 30 päeva jooksul, olles ära kuulunud pooled kohtuistungil, või olles saanud kogu vajaliku teabe kohtuotsuse langetamiseks.

2.6 Kohtuniku otsus on täidetav ja seda tunnustatakse automaatselt teistes liikmesriikides. Asjaomane kohus peab väljastama ühe poole taotlusel tasuta tõendi kohtuotsuse olemasolu kohta.

⁽¹⁾ Ülikoolid, advokaatide, kohtunike ja prokuröride koolituskeskused jms.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus, (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (ELT L 199, 31.7.2007, lk 1).

2.6.1 Vastavalt 2007. aasta määruses sätestatule alustas komisjon enne 1. jaanuari 2014 hindamist, mille esimesi tulemusi ta pidas innustavateks, kuna komisjoni arvates vähendaks selle menetluse rakendamine 40 % võrra kulusid ja lühendaks vaidluste lahendamiseks kuluvat aega kahelt aastalt keskmiselt viiele kuule ⁽³⁾.

2.7 Kõnealust asjaolu arvestades, leidis komisjon, et menetlus oleks veelgi tõhusam kui piirväärtust suurendataks, et võimaldada ka VKEdel seda rakendada.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Komisjon näeb ette kaks suurt meetmepaketti: rangelt juriidilist laadi meetmed ja praktilisemat laadi meetmed, mille eesmärk on vähendada menetluskulusid.

3.2 Õiguslikud meetmed

3.2.1 Esimese kavandatud meetme eesmärk on suurendada nõude piiri 2 000 eurolt 10 000 eurole, et võimaldada VKEdel rakendada kõnealust menetlust, mis on täiesti vabatahtlik.

3.2.2 Teine meede hõlmab piiriülese vaidluse määratluse avardamist, laiendades määruse kohandamiseala kõigile vaidlustele, mis sisaldavad rahvusvahelisuse aspekti, sh kolmandate riikide kodanike kaasatus.

3.3 Praktilised meetmed

3.3.1 Kulude vähendamiseks teeb komisjon ettepaneku muuta üldkasutatavaks dokumentide elektroonilise edastamise ning tele- või videokonverentside kasutamise, kui suulised arutelud on vajalikud.

3.3.2 Ta näeb samuti ette kohtulõivu vähendamise 10 %-le nõude väärtusest, määrares lubatud miinimumkohtulõivuks 35 eurot, mida on võimalik tasuda pangaülekande või krediit- või deebetkaardiga veebipõhise maksesüsteemi abil.

4. Üldmärkused ettepaneku kohta

4.1 Komitee leiab, et ettepanek on asjakohane, kuid rõhutab siiski, et tulemuste saavutamiseks peab kavandatud menetlus olema selge ja läbipaistev. See nõuab, et vormid oleks kohandatud kõigile asjaomastele sihtrühmadele.

4.1.1 Lisaks sellele tuleks kavandatud meetmetest teavitada kodanikke ja kohtuid. Sellega seoses rõhutab komitee, et Euroopa õigusala koostöö võrgustik tsiviil- ja kaubandusajades teavitas oma brošüüri kaudu ⁽⁴⁾ kohtuid suure hiline misega Euroopa maksekäsumenetlusest ja Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlusest.

4.1.2 Innustada elektrooniliste sidevahendite kasutamist, sealhulgas dokumentide kättetoimetamiseks, kohustada kohtuid kasutama videokonverentse kohtuistungite pidamisel, välja arvatud juhul, kui üks pool esitab vastupidise nõudmise ⁽⁵⁾, on uus suund, mis eirab seni tugevalt juurdunud tavaid. See mõjutab kohtute toimimist. Lisaks sellele on vaja ka tehnilise abi tagamist kodanikele, ning seda veelgi enam seetõttu, et menetlus võib toimuda ilma advokaadita.

4.2 Kõige olulisem meede seisneb nõude piiri suurendamises 2 000 eurolt 10 000 eurole.

4.2.1 Sellest muudatusest saavad peamiselt kasu VKEd, kelle nõuded moodustavad komisjoni esitatud arvude põhjal üksnes 20 % praegustest nõuetest, lähtudes mõju hindamisest, mis põhineb komitee arvates piiratud vastuste arvul.

4.2.2 Komitee toetab piirväärtuse suurendamist 10 000 eurole, kuid leiab, et seda võiks tarbijavaidluste keskmise nõudesumma valguses veelgi suurendada.

4.3 Eesmärk on taastada usaldus ja tõhustada kaubavahetust siseturul, suurendades kohtusüsteemi tõhusust. Komitee soovib seetõttu teada, millised õiguskaitsevahendid on kättesaadavad väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames.

⁽³⁾ Mõju hindamise punkt 3.2.

⁽⁴⁾ Euroopa Liidu piiriüleste tsiviilkohtumenetluste juhend kodanikele.

⁽⁵⁾ Määruse ettepaneku artikkel 8.

4.4 Komitee arvates on kõnealune eesmärk kiiduväärne, kuid komitee rõhutab arvukaid riiklikke erinevusi. Ta tõdeb, et ettepaneku eesmärk on piirata kohtulõivude suurust, kuid see mõiste võib olla liikmesriigiti erinev, nagu seda näitavad 26 liikmesriigi andmed, mis on ära toodud e-õiguse veebilehel, ning Euroopa Komisjoni tellitud uuring tsiviilkohtumenetluse lõivude läbipaistvuse kohta Euroopa Liidus ⁽⁶⁾.

4.5 Komitee arvates on 10 %-line kohtulõivude ülempiir kõrge. Sellel võib olla negatiivne mõju liikmesriikides, kus lõivude tase ei ole sama kõrge.

4.6 Suurendades nõude piirväärtust ja laiendades piiriülese vaidluse mõistet, juhitakse ettepanekus kodanike ja VKEde tähelepanu sellele, et just nende tegelike probleemide lahendamise nimel tegutsemine on ettepaneku eesmärk.

4.7 See peegeldab ka 2013. aasta aprillis avaldatud Eurobaromeetri küsitluse tulemusi, mille kohaselt 45 % küsitletud ettevõtetest väitsid, et nad ei algatanud kohtumenetlust seetõttu, et kohtulõivud olid ebaproportsionaalsed võrreldes nende nõude suurusega.

4.8 Kavandatud muutmine toob endaga kaasa kohustuse muuta ühtlasi määrust (EÜ) nr 1896/2006 Euroopa maksekäsmenetluse kohta ⁽⁷⁾. Euroopa maksekäsmenetluse puhul viib kostja poolt vastuväite esitamine automaatselt selleni, et menetlus jätkub tavalise tsiviilkohtumenetlusena. Alates määruse (EÜ) nr 861/2007 jõustumisest ei kehti kõnealune piirang enam väiksematele kohtuvaidlustele.

4.9 Määruses (EÜ) nr 1896/2006, mis oleks pidanud olema juba läbi vaadatud, tuleks täpsustada, et kui vaidlus kuulub Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaldamisalasse, peaks Euroopa maksekäsmenetluse poolel (isikul või ettevõttel), kes on esitanud vastuväite, olema samuti võimalus kasutada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust.

4.10 Komitee rõhutab, et subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte käsitlemine annab asjakohase panuse aruteludesse Euroopa ühishagi rakendamise teemal.

5. Konkreetsete märkused ettepaneku kohta

5.1 Videokonverentside süsteemi üldine kasutuselevõtt on huvitav mõte, kuigi näib, et seda on keeruline rakendada kõigis kohalikes kohtutes.

5.2 Paljudel neist puudub oma veebileht ja nad ei suhtle elektroonilisel teel. Sageli tuleb ette seda, et tuleb isiklikult kohale minna selleks, et saada kohtumenetluse algatamiseks vajalik vorm, kohtumenetlust ei avaldata veebis. Komitee rõhutab samuti vajadust tagada valvsus kohtumenetlusega seonduva elektroonilise teabevahetuse turvalisuse ja konfidentsiaalsuse seisukohast.

5.3 Sellega seoses rõhutab komitee, et vormid peavad olema selged ja arusaadavad. Seega peab ettepanekus kavandatud abi olema kvaliteetne, mis aga eeldab arvestatavat rahalist investeeringut liikmesriikide poolt praegusel üsna ebasobival ajal.

5.4 Seega on kodanike teavitamine põhiprobleem, mis tuleb lahendada, et tagada tõhus õigusemõistmine. Kodanikel, st tarbijatel ja VKEdel, peab olema juurdepääs usaldusväärsele ja sõltumatule teabele, et teha teadlik valik lahenduse leidmisel.

5.5 Tarbijaorganisatsioonidel, Euroopa tarbijakeskustel ja suurte kogemustega kutseliitudel on esmatähtis roll sellise kvaliteetse teabe tagamisel.

5.6 Näiteks sisaldab projekt „Euroopa kohtuotsuste jõustamine” väga praktilisi toimikuid ja temaatilisi teabelehti, mis on mõeldud eelkõige kohtutäituritele, kuid mis pakuvad huvi ka paljudele teistele, kuna neis käsitletakse juurdepääsu õiguskaitsele ja õigusemõistmisele, ent sellised teabeallikad ei ole veel laialt kättesaadavad.

⁽⁶⁾ <https://e-justice.europa.eu/>; Étude sur la transparence des coûts des procédures judiciaires civiles dans l'UE (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

⁽⁷⁾ ELT L 399, 30.12.2006, lk 1.

5.7 Komitee rõhutab vajadust tagada pooltele võimalus, et kogu menetlus toimuks nende emakeeles. Siinkohal on tegemist nõudega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48, milles käsitletakse õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja kaitsesele, mis ei tohiks piirduda üksnes lihtsa vormide tõlkimisega.

Brüssel, 25. märts 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE
